

DIRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.



2 cuartos

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans ¿Qué es Catalunya? (Continuació.) per Joan Cortada.—A fora, per Antonino.—Rum, Rum.—Arts vivas y arts mortas (acabament), per Pompeyo Gener.—Nota.—Bibliografía. per Z. de V.—Solució á la xarada del número passat.—Solució al geroglífich del número passat.—Xarada.—Geroglífich.—Correspondencia de la Barretina.—Folletí: Las Joyas de la Roser, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUÉ ES CATALUNYA?

(Continuació.) (1)

Vifredo 'l Vellós comensá la llista d' aquells comp-tes que feren de Catalunya una potencia forta, que li donaren lleys, la arrancaren tota del domini dels moros, y ompliren ab sos fets algunas de las més gloriosas páginas de la nostra historia. Llavoras comensá á figurar lo comptat com nació marítima, y á conquistar per eix medi terras y riquesas, ara apoderantse de las Balears, ara ajudant als genovesos pera la conquesta de Tortosa, ara aliantse ab lo rey de Castilla pera la d' América. Mentrestant perfecciona sas institucions políticas, fá códichs, alenta 'l comer, la navegació y la industria ab privilegis é immunitats, y atrau la atenció per sòn bon govern, sas forsas, sas riquesas y sòn creixent poderío.

Los aragonesos tenen por, en lo sigle dotse, que son

bon rey Ramiro 'l Monjo no podré resistir als llobos que per tots costats atacan lo territori, y confian en lo compte de Barcelona D. Ramon Berenguer IV, en qui també fixa la atenció lo piadós monarca, l' elegeix per sòn gendre, li confia 'l govern del regne, y en 1151 lo casa ab sa filla Petronila á favor de la qual abdica sa corona. Llavoras desapareix lo comptat, y unit ab l' Aragó, eixos dos pobles assimilan sas lleys y sas costums, corren la mateixa fortuna, y arriban á formar una potencia formidabla y de las de primer ordre, sobre tot en lo comer y en la marina.

Mès de tres cents anys dura aquest estat de cosas pera Catalunya, y eix es lo período de sa major grandesa. Los catalans y aragonesos guardant un gran respecte á sos reys, y defensant al mateix temps ab estremat coratje sas llibertats contra tot género de tiranias, ens ensenyan que cab perfectament la llibertat dintre de la monarquia, y que 'ls reys y 'ls pobles poden viurer íntimament aynguts respectant cada hu los drets y 'ls fueros del altre, ab la condició, no obstant, de no faltar tampoch á sos debers. Durant eix llarch período, Catalunya 's converteix en potencia marítima y mercantil de primer ordre, y unida ab l' Aragó se fá potencia guerrera.

La llarga costa de sòn territori era á propòsit pera lo primer, y en lo segon no pensá pas sobrepujar als aragonesos, ni quedarse tampoch enrera. Mentres Aragó enviava soldats, Catalunya 'ls enviava també y disposava las formidablas esquadras que devian trasportarlos á las conquestas que tant engrandiren sos estats.

Si Jaume I espulsa de las Balears en 1229 als moros que las havian recobradas, y 'ls treu de Valencia en 1238, Pere II, del qui rebé la França severas llistons, ceneix sòn cap ab la corona de Sicilia en 1282, y prepara 'l camp pera esténdrer sos dominis per las islas de Córcega y Cerdenya, que á la fi vingueren á ser aragonesas.

roca va sembrar als nostres fer sens eixe poeuvos poch distants, y á la invitació d' Andronic Paleólogo XI, al comensar lo sigle xiv, se llansan al imperi grech derrotant als turchs que 'l consideravan ja seu, venjant los ultratjes ab que sos ingrats hospes galardonan tant gran servey, y senyors del ducat d' Atenas, se fixan en la pátria de Temístocles y la poseeixen durant setanta anys. Mès endevant comensan y acaban la conquesta de Nápoli, á la qual los conduheix un dret lligítimament adquirit; y la influencia aragonesa se fá sentir en altres punts d' Italia, predisposant en la mateixa altrás conquestas pera dintre de poch temps.

Guerras ab Venecia, ab Génova, ab Pisa, ab Castilla, ab Navarra y ab França, ofereixen á catalans y aragonesos mil ocasions pera fer gala ja de sòn valor y pericia militar, ja de sòn tino diplomátich que repetidas vegadas va burlar los plans més ben combinats de sos contraris. Cuberts de gloria uns y altres, y habent omplert lo mon de sòn nom, coneguts per sòn extens comer, respectats tant per sòn carácter com per sa pujansa, aragonesos y catalans havian arribat al punt més alt á que una nació podia aspirar, quan l' hereu de la corona D. Fernando, se casá en la venta dels toros de Guisando en 1649 ab donya Isabel, sucesora jurada de la corona de Castilla. Aqueix matrimoni va unir los dos regnes: Isabel heredá á sòn germá Enrich IV en 1474, Fernando ocupá lloch de sòn pare D. Joan II en 1479, y vensuda donya Joana la Beltraneja en sòn propòsit de cenyirse la corona de Castilla, los dos esposos comensaren sòn gloriós regnat sense contradicció de ningú.

Aquí acaba en rigor la historia de Catalunya, puig convertida en una de las provincias de la monarquia espanyola, la historia d' aquesta, corre ab ella la mateixa sort, participa de sas grandesas, y sofreix la part que li toca de sas miserias, se pavoneja ab ella, y ab ella se confessa decayguda algunas

(1) Vegin lo número 26.

vegades, y fins postrada: no pretent glories pera sí, sino que á forsa de ser bona germana, col·loca en la llista de las glories espanyolas, las que obtenen sos habitants.

Be es veritat que desde llavoras han ocorregut entre ella y sa germana, desavencies de que en són lloch ens farem càrrech, més totas ellas no son més que disputas de familia, que si deixan rastre durant algun temps, se olvidan després pera que torni encara més viu y més cordial l'amor de la fraternitat.

(Se continuarà.)

¡A FORA!

Lectors, m' en vaig cap á fora,
no m' agrada la calor
y veig que en eixa ciutat
ja s' deixa sentir per tot.
A mes d' aixó 'ls meus amichs
comensan á tocá l' dos
perque lo senyor Istiu
los hi fa mes por, que goig;
y quan s' en hagin anat
me quedo, torrat y sol;
¿y que es lo que faig aixis?
que puch fer jo aixis, senyors?
Jo pensava ¡ba! no 't moguis
ja la passarás per ço
tot lo dia passejant
ab quatre ó cinch companys,
divertintte tant com puguis,
dormint si de cas tens son
y passant l' istiu alegre
¿qui 'haura felis com jo?
Lo diumenge ¡oh! lo diumenge
aquest dia mes que tots:
lo demati á senti 'ls coros,
acabat á doná un volt,
lo xocolate al Criadero,
despres un xich per las flors
y quan de passejá m' cansi,
á dinar y á dormir un poch.
Un rato al café á la tarde
ó be al tiro de coloms
y al vespre á n' algun teatro:
¿que 'ls sembla d' aixó lectors?
Aixo es lo que avans pensava,
pero no m' entench de brochs,
m' en vaig á fora y á luego:
no estich per tanta calor.
Los amichs veig que s' en van,
dels coneguts tambe molts
y tots pel mateix istil
tots marxan y fuig tothom
y ningú sento que digui
que d' aquí aquest any no s' mou.
Si 'ls carres mes regats fossin,
ja que abuy ho sont tant poch
ocasionant que molts diguin,
que Barcelona es un forn,
que sembla que un sigui á l' Africa,
que l' aigua deu costar molt;
y si així al paseig de Gracia
no 'ns ofeguessim de pols,
encara m' hi pensaria
á anar-men: mes com aixó
costará molt remediarse,
lectors meus, estiguin bons
que lo que es jo, marxo prompte,
quan antes podré, millor.
A tots vostés 'ls convidó
y ho faig creguin de bon cor
si volen venir, ja ho sabent
alli ahont vaji, xindran tots,
los que no puguin venir
ó no vulguin: vaja adios!
fins que 'ns tornarem á veurer
que deuré ser per l' Agost,
y en quant á escriure, 'ls prometo
que ja hi pensaré algun cop.

Vaja fins un altre dia
que ja l' hem fet' petar prou:
espressions á la senyora,
si tenen nens un peto,
y mentrestant 'ls desitjo
forsa salut y.... pinyons.

ANTONINO.

RUM, RUM.

Varem rebrer un escrit contestan á un article que publicá *La Montaña de Montserrat* en lo n.º 35, que tenia per lema *El artista debe vivir identificado con su siglo*. En lo escrit que varem rebrer sembla que 's tracta de voler probar que l' artista deu viurer en temps que ja han passat, es dir: que deu quedar-se en darrera.

L' autor de aquest escrit cau en una equivocació al atribuir á aquell article la idea de que l' artista que no viu ab lo seu sigle no hu es. Miri be lo que 's senta al comensar dit article y es que l' objecte de l' art es la bellesa y que l' que cumplex ab esta qualitat ja es artista; pero lo seu fi es aplicar la bellesa ó algo, y dat lo cas de haber de aplicarla, bellesa val mes embellir la vida actual que no pas embellir epocas que conexem menos que la nostra. Ab alló que diu que la bellesa es absoluta y que no cambia l' modo de veurela, no hi estem conformes.

Diu també que si vingues un Cervantes y escrigues un Quijote seria tan bo com en aquell temps. Ja veurá, parlem á pams ¿creu ningu que tingui sentit comú que si Cervantes tornés escriuria lo Quijote ara, del mateix modo que en lo 1600? Miri lo que li diu l' article al qual vosté contesta: *Si Cervantes y Calderón vivieran dejarían las plumas de ganso para escribir con las de acero*, y ara apliqui l' cuento.

A aquest senyor que ha tingut l' amabilitat de dirignós aquest escrit, ens atrevim á aconsellarli que estudiá una mica mes, puig lo seu escrit revela poch coneixement estetic artistic ni historich, lo seu autor no sab que hi haji mes pintors que Rafael Miquel Angel y Murillo, ni mes escritors que Calderón, Moratin, Lope de Vega y Cervantes—y encara no 'ls coneix be, puig si 'ls hagues tractat veuria que tots ells marxaban ab lo seu sigle sino mes endevant—que 's lo que 's reclama que fassin los artistas actuals. Ara disimuli.

L' altre dia anarem á veurer la *Exposició Artística* y quedarem agradablement sorpresos. Consisteix la tal exposició en lo quadro del comuners de Castella compost de vuit figuras de tamany natural. Es un treball que revela lo talent artistic dels expositors. Lo mes admirable del quadro, es sens disputa lo cap de Bravo que va perdent lo color per graus fins, que tanca 'ls ulls y queda morta del tot. Lo vutxi es tambe una figura de merit y que descriu admirablement lo tipo del vutxi de la época de Carlos primer. La personatje Padilla tambe figura en primera linea.

Los trajos no faltan á la historia puig hi ha en ells verdadera propietat.

Recomenen al publich eixa exposició concebuda y realisada per artistas catalans. Tal vegada si fossin francesos tindrian mes gent.... Es molta mania la que tenim los espanyols de no saber apreciar may las cosas de casa y no més las de fora...

Dissapte—si Deu vol—'ls parlarem d' aqueixa monstruositat artistica que se 'n diu: BUFOS.

ARTS VIVAS Y ARTS MORTAS. (1)

(Acabament.)

Lo dibuix en lo nostre sigle ha pres un desarró extraordinari, gracias á la perfecció y facilitat dels medis de grabar y á las invencions de la fotografia y

litografia, lo que fa que al igual que la imprenta, de cada original se 'n fassin infinitas reproduccions.

La escultura es l' art del primer grupo que podem dir qu' está verdaderament mort á no limitarse á servir d' adorno. Per aixó encara 's fan algunas estatuas, pero lo que volem dir es que no está en lo seu element per més que floresquin alguns bons escultores. Darem las rahons perque no considerem á la escultura en lo seu apogeo.

Ab lo desarrollo inmens que ha pres en lo nostre sigle la inteligencia, l' home ha cuidat mes del seu cap que del seu cos, de sanguineo s' ha convertit en nerviós y de robust en delicat. Abuy dia la generalitat dels homens ja no tenen bonas formas: aqueixas son una escepció. Lo cervell ha absorvit materia en detriment de la musculatura.

La inteligencia s' ha desarrollat en detriment de la forsa bruta. L' home dels nostres dias te la vida intelectual, no la vida muscular: per caminar te lo carril, per enviar noticias 'l telégrafo y per batirse armas que llansan projectils á 25 quilómetros de distancia; de aquí que s' executa millor un cálculo matemátich que una contracció muscular.

Sent l' objecte de l' escultura lo reproduhir la bellesa de la forma plástica, no existint aqueixa, l' escultura ja no te raho de sér: sols en algun que altre cas, y encara treynta del seu terreno, han lograt ferla viurer certs escultores reproduhint sentiments en las faccions de las estatuas. La escultura tenia l' seu element en la Grecia, ahont lo tipo del verdader home 's considerava sols per la seva musculatura, ahont s' imaginavan als seus deus no com á tipos de perfecció moral ó intelectual, sino com á tipos de perfecció física. En un poble en que las suas glories eran las lluitas del circo, que no considerava indecent lo anar nú y que tenia per deus á Júpiter y Venus; en aqueix poble l' escultura devia ser l' art que millor representes los seus sentiments y l' que estés mes en lo seu element.

Entrant en las arts qu' espressan per medi de relacions matemáticas, trobem tot seguit á l' arquitectura. Veus aquí un' altre art morta.

L' *esmeralda* te un passatge en lo qual Claudi Frolo presenta un libre impres á Lluís XII y senyalantli ab la ma la catedral, per una finestra, li diu: «aixó matará alló.» Las paraulas de Victor Hugo, son una veritat, l' libre vá matar l' edifici.

Troben arquitectura propia en totas las épocas fins en las mes bárbaras, pero á la invenció de la imprenta cessa per tornarse una reproducció de la antigua, tal es la del renaxement.

Tenint l' home á la seva má lo reproduhir ab tanta facilitat sas ideas en un libre, no gasta la seva vida per grabarlas en la pedra. Ademes del libre se 'n fan molts exemplars y aqueixos s' esparraman. La obra arquitectónica es una y está quieta.

Abuy dia la arquitectura si viu ja no es com á art, es com á ciencia.

La arquitectura moderna es purament científica y utilitaria: estudia las condiciones higiénicas que lo home necessita pera viurer, y li construeix moradas á propósito; mira las condiciones que necessita una industria pera establirse, y li aixeca un edifici: aixis es que la arquitectura del nostre sigle es la de fabricas y palacios d' exposició, es á dir: cretall y ferro.

Los nostres arquitectos, quan volen aixecar un monument, no poden inventar cap sistema nou; han de contentarse ab reproduir los d' otras épocas, aplicantlos á las condiciones actuals. Si fan un convent acudiran al bisantí, per una catedral al gótic, per un palau al grech, al árabe, etc., pero arquitectura del sigle XIX impossible, que no n' hi ha.

La música es l' art genuí del nostre sigle. Ja feya un sigle que s' estava incubant en Italia, desde la decadencia de la pintura—y estava germinant en Alemania després de haber sortit dels seus cants y baladas populars, quan la revolució francesa. Tirantho tot á terra, va construir los fonaments de una societat nova, després de haber donat lo cop de gracia á la antigua. Desde aqueix moment es que comensa á desrollarse aqueix gran art. Després de cada una d' aquestas inmensas conmocions que cambian l' aspecte é ideas de la humanitat engendrant

(1) Vegin lo numero passat.

un nou sistema de coses, apareix sempre l'art baix una nova forma. Després dels godos las catredals, després del renaixement la pintura, detrás del 93 la música.

En la grave y científica alemanya, lo mateix que en la jove Italia, es la música la expressió del sentiment nou que naix per' difundirse per tot lo mon y convertirse en l'art universal. Res d' estrany té la estrema difusió de la música, puig espresa perfectament los sentiments del nostre home inquiet y ardent, coneixedor y trist. Sí, la música es la qu' espresa las sevas inconmensurables aspiracions en indeterminats desitjos.

Per aixó diem qu' es l'art que té més rahó de ser en lo nostre sigle. La arquitectura era quieta, sols s' espresava per medi de dimensions; la música es activa puig s' espresa per medi de moviments. Velaquí que l'art y la ciencia han arribat á un mateix punt simultáneament y per diversos camins. La ciencia ha descubert que tots los fenómenos no més eran moviments dels cossos: tots los fluïts son ondulacions de la materia, ha dit, la llum, lo color, la electricitat, tot son vibracions, tot es moviment, no son cossos, sino modos de ser dels cossos,—y lo músichfent vibrar los cossos sonoros, ha produït sonidos ab los quals ha conmogut los cors y las intel·ligencias. Lo sabi de ara estudia las lleys del moviment, l'artista 'ns produëix aqueixos moviments, sense saber las lleys que 'ls regeixen, pero 'ls produëix.

Aixís es que 'l sigle actual més que 'l sigle de las llums, deuria dirsen lo sigle del moviment: la llum no més es que un cas particular de aquest.

Ab tot lo dit creyém haber demostrat l'axioma de Hégel que serveix d' epigrafe al nostre article, procurant fer véurer baix quinas formas se 'ns presenta en la actualitat.

POMPEYO GENER.

Nota. Aquest article no pogué ser corretjít de provas en lo numero anterior, aixís es que hi ha algunas equivocacions que desfigurán lo sentit de las ideas per lo qual doném la següent correcció de

ERRADAS DEL N.º 27.

En lo lema ahont diu «Heggel»—deu dir «Hegel».
En la pagina 107, columna 1.ª:
Linea 12, ahont diu «fiel» deu dir «fill».
Linea 23, ahont diu «unas» deu dir «un» y ahont diu «resultas» deu dir «resultat».
Linea 27, ahont diu «Henry Jaine» deu dir «Henri Taine».
Linea 29, diu «presentantse un» deu dir «nu».
Linea 33, diu «se acomodava al cilici» deu dir «s' acomodava lo cilici».
Linea 38, ahont diu, «y de cortesá cumplert» deu dir «y sens converteix en cavaller galant y en cortesá complert».
Columna 2.ª linea 35. [diu «fulpurescencia» deu dir «fulgurescencia»].
Columna 3.ª linea 1.ª, diu «van darla en» deu dir «van darla per».
En la mateixa columna tot lo 3.ª parrafo no hi deu ser.
En la pagina 108, columna 1.ª linea 14 ahont diu «estent la perspectiva» deu dir «entenent la perspectiva».
Linea 39 diu, «habentfentes lo sentiment» deu dir «entenentes sentiment».

BIBLIOGRAFIA.

LA TORRE DE LA DONCELLA

LLEGENDA DEL SIGLE XI,

PER DON ESTANISLAO CLARIANA.

Lo senyor Clariana,—que ja te una reputació coneguda,— ha publicat un llibre que per mes que no tingui pretensions, no per ço careix de mérit. Ens referim á *la torre de la minyona*, com l' anomenan, segons diu lo mateix autor, los fills de Cardona.

Pobre es l' assumpto per lo sencill, mes l' autor ha sabut passar per sobre del assumpto y ha substituït sa pobresa ab la

riquesa de la forma que es recomenabla baix molts conceptes. Ella revela en lo senyor Clariana un estudi bastant serio de las llegendas históricas y tradicionals, aixís com de la forma narrativa.

En la llegenda que tenim á la vista no s' hi ha de buscar tant sols la narració de un cas mes ó menys interessant; ja hem dit que l' assumpto no oferia gran interés. Lo que sí hi ha que buscarhi es la pintura que fa l' autor. á grans rasgos puig lo llibre es petit, de l' idea que dominava en lo sigle XI. Y en aquest punt devem dir que ha estat acertat, puig lo color históric ni un sol moment pert la seva vivesa. Allí veyem dominar l' esperit religiós ens atrevirem á dir degenerat, puig degeneració del esperit religiós es lo fanatisme. Allí veyem la familia per regenerar, puig familia pera regenerar es aquella en que no s' hi veu brillar lo pur amor fraternal.

Comensa lo llibre posant en situació al lector, donantli á conèixer l' época en que s' troba, las duas ideas de la vida y de la mort que estant en pugna.

Aixís diu l' autor:

Barcelona gime opresa
de la gente mahometana,
por su libertad suspira
la que hoy se lamenta esclava,
y si por doquier triunfante
la infiel media luna se alza,
valerosos catalanes
sobran para derribarla, etc.

Y mes endavant diu, després de descriure un combat:

Ya el sol la victoria alumbró:
Barcelona es ya cristiana, etc.

Lo compte Beremundo sabent l' estat deplorable en que s' trobava la ciutat comtal, resolgué com á noble y lleal cavaller, anarla á lliurar, y com á tal se troba en la batalla á que hem fet alusió participant també de la victoria. Mentrestant que Beremundo compleix ab son dever,

El castillo de Cardona
tiene desiertas sus cambras,
y luto viste Amaltrudis
que es de Beremundo hermana.

Ja tenim á la dama en escena. Ara l' autor ens pinta l' retrato de Amaltrudis y en veritat que tenint en compte la

—Mal fet, home.
—Perqué son francesos.
—Molts de ells no ho son.
—Be, es lo mateix son nacions.
—Veus? Calbalment la mayor part son italians ó saboyans.
—Digali *hache*. Tots son francesos, encara que es veritat que ne hi ha de moltes maneres, com te diré jo... com los fasols.
Ja! ja! Mes encara no 'ns has dit per quin motiu has vingut.
Aqui Bernat se trová perturbat y mirá en contorn com buscant lo que havia de contestar.
—Que 't diré jo... me cansava de estar fora, ja so vell... en fi. he vingut perque sí.
—Sia com vulga, ets mol ben arriat. Tot se reduirà á tenirne un mes á taula.
—Oh! jo treballaré.
—Ja m' ho penso quin un vos! Mes encara que no fos aixís, y que no fosses tant amich meu, bastaria que te estimés la Roser, pera que fos teva la casa y tot lo que hi puga haber en ella.

CAPITOL XIV.

Alpha

La pregunta de la Roser quedava contestada.
Los racionis que feya son enteniment se fundavan en un dato fals y donant voltas en contorn de aquesta mentida may podrem arribar á una solució.
La discussió empenyada en son interior en lloch de fer la llum, produhia la mes negra fosca.
Mes quan se rectificá la equivocació, quan un raig de veritat vingué á il·luminarla pogué veurer clar.
Ella no era filla de Mateu; en Melció no era son germa, y... ella estimava á Melció.
La posició estranya en que fins llavors se havia sentin col·locada, se tornava normal. Esperimentava un amor com qualsevol y res hi havia que pogués naturalment oposarse á tal amor.

—Ara si que no será difícil donar cumpliment al consell del Senyor Rector.

Las explosions de alegria son mes pera sentidas que pera contadas

Explicar la que sentian los actors de aquella tendra escena, fora exposarse á quedar malament. Figureus'ho los lectores recordant lo que se experimenta al escoltar un *si* de nostre amor primer, lo que sent lo soldat al rebre sa llessencia, ó lo desterrat al trepitjar de nou los llindars de sa casa.

Trist es en general lo mon y sos accidents; pero ¿que será tant desgraciat que no tinga entre sos recorts lo d' un moment de goig, lo de una visita de felicitat á son cor?

Solsament será necessari fer notar que quan tornavan á comensar las abressadas, atravesava en Pau desde la pallissa carregat ab los samalers d' una portadora, y admirantse, pera no pérdrer la costum, de véurer un quadro tant animat, se pará en sech y preguntá:

—Y ara ¿per qué vos abraßeu?

—¿Á tú que te se 'n dóna? digué tot de seguit en Bernat á qui cap circumstancia feya pérdrer son geni un xich aficionat á móurer bronquinas.

—Bé, bé... ¡jo ho deya! esclamá l' altre anantsen tot despay y sense haver entés res de lo que passava.

Poch després en Bernat entrá en la casa, s' assentá, posantse la Roser en la falda, y comensaren las explicacions.

—Donchs, Bernat, comensá en Mateu, ¿al últim te has decidit á aceptar mon oferiment?

—¿Per qué no? Savia que se 'm feya de bona voluntat.

—¿Podias duptarne?

—¿En cap manera! Per aixó quan ha vingut la ocasió de tornar-me'n cap aquí, no hi basquejat per posada, puig me constava qu' en ta casa trovaria sempre un reonet lo pobre vell.

—Aixís me agrada! Pero digasme ¿cóm ha sigut que has tornat? ¿Qué se ha fet aquella tant forta resolució de llevaras?

—¡Oh! ¡oh!

—No t' ho dich perque 'm sápigas greu, ans bé me 'n alegro molt; pero me causa estranyesa en home tant resolut com tú que deixis de cumplir ton pensament; ó bé ha de ser que algun motiu molt poderós...

hermosura de la da... res té d' estrany que 'l moro Abdala senti amor per ella. Mes ¡ ay !

El galan nació entre moros:
la dama vive cristiana...

Y 'l trovador va á la vora del castell á entonar sos cants d' amor.

¡Pobre cantor que á tal hora de amor acude en demanda!
en vano al pié del castillo trovador sus penas canta.

Mes la constància que raras vegades abandona als enamorats, tampoch va deixar abandonat al moro Abdala, y al fi sos cants del ànima feriren lo cor de qui li tenia robat lo seu. Y la brisa que havia transportat los cants del enamorat ara torna los de la aymadora:

La religion que profesas de 'nis amores te aparta,
que ser tu esposa no puede la que ha nacido cristiana...

Y ell contesta en amorós arranque:

.....Renegaré de mi raza
y las creencias de Cristo
darán espléndor á mi alma.

Segueix ara un capítol destinat á fer la apologia del amor, apologia justa y verdadera y que acaba dient:

El galan nació entre árabes:
y el amor de la cristiana,
de Mahoma y sus doctrinas
consigue victoria santa, etc.

Beremundo ja ha tornat de la guerra, y la tornada junta-ment ab l' alegría que motivá, están ben descritas...

Amaltrudis y Abdala ja son esposos, ja son felissos... Mes una nit quan ja los dos amants s' havian separat, y quan ja

la puerta de la poterna
ha cerrado ya la dama,
el vizconde está en acecho:
ha sorprendido á su hermana.

Llavors se veu acusada y l' esposa d' Abdala
Delante está de los jueces

de los jueces de su causa,
Beremundo y sus hermanos
se proponen sentenciarla.

Y un dels germans oblidantse dels vínculs de familia, esclama ab ira feresta:

La que nuestra honra ha ultrajado
que muera como villana...

Los desitjos del germá se veuhen cumplerts y á la fi

La que nació para reina
morirá como una esclava.

Y en tant que compleix, la infelís, lo cástich que sos germans per si y devant si, li han imposat, Abdala al saber sa desgracia qu' es també l' infortuni d' ell,

Sediento está de venganza,
Y vengándose pierde su alma.

Tal es lo libre que recomanem al lector, si be no hem estat al jutjarlo tant acertats com nosaltres hauriam desitjat y com son autor te dret á mereixer. De tots modos consti que 'l libre te bellesas y que 'l considerem digne del favor del públich.

Z. DE V.

Solució á la xarada del numero passat.

Cu-si-do-ra.

Solució al gerolífich del número passat.

La gran questió del dia está en las questions.

XARADAS.

Si caminas, farás prima,
afegintli la segona
surt hu y dos, que treballat
ne pot surtir cosa bona.
Sola no es res la tercera,
mes si la segona hi posas,
obtindrás, y no t' enganyo,
cosa gustosa y rodona.

Si pintas segona y quarta,
tindrás una bestia bona,
posant segona y tercera
vull que surti un nom de dona.
Deu los guard de quatre y tres...
Lo meu tot es una cosa
que si be 's cria per bestias,
també n' usan las personas.

G. CENCILLO.

Ma segona es un primera
de la escala musical,
l' esposa del tres doblada
quan jo encara no era gran,
un poch de prima y tercera
me solia á voltas dar:
es vianda molt de casa
que sense tersa no 's fa.
Si trobas una tres dos,
al forner fesla comprar;
si 't falta primera ab dugas,
lo sabater 't ho dará.
Y quan lo teu tot s' esqueixi
al sastre ves á trobar...

AGUSTINET B. Y R.

GEROLÍFICH.

La Krga DL a PRIORAT Da:
D LI + PPP a DI

Las soluciones se donarán en lo número de disapte.

Correspondencia de La Barretina.

Ll. V. y P. Lo soneto m' ha agradat mes que la primera vegada, pero encara te versos defectuosos. Si tingués temps, jo 'l correjiria. M. B. agraeixo vrament la cortesia de vosté. C. M. y E. Publicaré 'l seu article. F. de S. Tot lo vostre ho publicaré mes qu' us haureu d' esperar perque un munt d' original que fa por. J. S. No 't puch servir. F. M. P. He rebut tart l' original. — J. S.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 — 1868.

— ¡Cá! res de aixó.

— Donchs conta.

— Es mólt llarch de referir.

— Home, res nos dona pressa, lo temps nos sobra, explicat.

— Donchs escolteu: Quan te vaig deixar en los carrers de Hostalrich després d' aquella nit funesta, mon cor respirava solsament ideás de venjança y estermini.

— No n' hi havia per menos.

— Havia sentit á dir que los francesos anavan tant de vensuda, que ja fins entravan perseguintlos en sa terra las tropas espanyolas y volent ser dels que 'ls tornessen tot ó part del mal que aqueixos brétols havian fet per aquí, me vaig recordar de que no feya mólt temps que un dels regiments que més se distingian en la guerra se hauria cregut honrat contantme entre sos soldats.

— Ab mólt rahó.

— Pero fills meus, los temps cambian. Me vaig informar de ahont podria trovar una columna de las qu' entravan á França; mes las cosas anavan encara mólt revoltas, bullian los destacaments francesos per la provincia, y vaig pérdrer móltos dias avans de lograr acostarme á la batalla.

— ¿No teniau por de cáurer presoner?

— Los enemichs feyan poch cas dels paisans quan no portavan res que pogués ser robat. L'odi, empero, que 'ls professava me va posar en mes d' un compromís y aquestos perills retardavan mas investigacions. Al últim, després de córrer mólt d' Herodes á Pilat, conseguí atrapar la columna que buscava. Me vaig presentar y 'ls proposí sentar plassa, y ¡cosa que may hauria cregut se me 'n rigueren als nassos...

— Que dius?

— Lo que sents. Me digueren que era massa vell, que lo que devia fer era descansar puig ells ja se encarregavan de la feyna y que sé jo quantas cosas mes. Los vaig demanar per favor que me admetessen, los espliquí que havia estat en lo Bruch, fins crech que vaig arribar á plorar... y res ne vaig treurer.

— ¡Pobre home!

— Aixó tirava á terra los meus projectes y feya impossible la realisació de mos desitjos. Perqué ¿qué podia fer jo tot sol? En aquell

apuro me acudi un medi. Jo no podia anar á França de soldat puig no 'm volian; pero podria anarhi ab la columna mentres trovés modo de camparme la vida. Del dit al fet: me vaig entendre ab los dels bagatjes y me encarregaren unas mulas.

— Ben pensat!

— De aquest modo vaig fer tota la campanya. Llastima que va ser curta y que no entrant jo en acció no poguí may satisfacer las ganas que encara tinch de arribar á corneta; pero vos aseguro que 'ls he fet tot lo mal que he pogut. Sempre que se me ha presentat ocasió he cremat sas pallissas y sembrats; quan entravam en las casas abandonadas tirava per las finestras tot lo que 'm venia á ma pera que 's fes trossos y si queyan en mon poder alhajas, papers ó cualsevol cosa de valor, ho guardava pera tirarho al primer riu que trovavam.

— Sembla impossible que un home com vos que no teniu res de dolent fesseu aquestas cosas.

— Ells ho havian fet aquí.

— Qui ho havia fet eran los soldats y no los pobres pagesos ó paisans.

— Ca, tots son uns, no hi ha cap diferencia, ni cal pendrer aquestos pera deixar aquells.

— Pero si eran honrats y quiets y res vos feyan...

— Desenganyat, no hi ha cap francés honrat. Quan se doná ordre de tornar á Espanya no hi hagué altre remey que retirar y ab sentiment vaig saber que se havia firmat la pau. En aquesta acció vaig perdrer mon empleo que ja no 'm servia de res.

— Perqué no vareu venir á Hostalrich immediatament?...

— Havia fet proposit de no tornar sense venjarme y encara no ho havia conseguit. Pera aixó ja resolt á morir en terra estranya ó per lo menos forastera me he anat llogant per mosso de algunas casas y masias. Y ara que ja m' he convensut de que no hi tornaré á haber guerra, me contento en enganyar als francesos que 's fian de mi, com per exemple á un que 'm preguntá quin camí havia de seguir per arribar á posada, li vaig senyalar lo de la montanya ahont de segur degué passar la nit á la fresca si no 'se 'l van menjar los llops. Ademes no puch veurer un de aquestos xicots que portan monas que no li escalfi lo clatell.